

# PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

# RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 362

## Zmiany prawodawstwa gospodarczego w okresie transformacji ustrojowej w Polsce

Redaktorzy naukow  
Tadeusz Kocowski  
Katarzyna Marak



Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu  
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Anna Grzybowska, Joanna Szynal  
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz  
Korekta: Justyna Mroczkowska  
Łamanie: Małgorzata Czupryńska  
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja współfinansowana z budżetu województwa dolnośląskiego



**DOLNY  
ŚLĄSK**

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:  
[www.ibuk.pl](http://www.ibuk.pl), [www.ebscohost.com](http://www.ebscohost.com),  
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej [www.dbc.wroc.pl](http://www.dbc.wroc.pl),  
The Central and Eastern European Online Library [www.ceeol.com](http://www.ceeol.com),  
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon  
[http://kangur.uek.krakow.pl/bazy\\_ae/bazekon/nowy/index.php](http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php)

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się  
na stronie internetowej Wydawnictwa  
[www.wydawnictwo.ue.wroc.pl](http://www.wydawnictwo.ue.wroc.pl)

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie  
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu  
Wrocław 2014

**ISSN 1899-3192**  
**ISBN 978-83-7695-450-9**

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:  
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.  
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

## Spis treści

<b>Wstęp</b> .....	9
<b>Dorota Ambrożuk:</b> Kształtowanie się europejskiego prawa przewozu osób	11
<b>Jan Byrski, Monika Szaraniec:</b> Zmiany w prawie bankowym i ubezpieczeniowym w zakresie pośrednictwa finansowego w okresie transformacji ustrojowej. Część 1: Prawo bankowe .....	25
<b>Jan Byrski, Monika Szaraniec:</b> Zmiany w prawie bankowym i ubezpieczeniowym w zakresie pośrednictwa finansowego w okresie transformacji ustrojowej. Część 2: Prawo ubezpieczeniowe .....	36
<b>Monika Chlipała:</b> Promesa w koncesjonowanej działalności gospodarczej ..	49
<b>Marzena Czarnecka:</b> Sposoby zawierania umów z konsumentami w prawie energetycznym od dnia jego powstania do dnia dzisiejszego.....	60
<b>Daniel Dąbrowski:</b> Potrzeba zmian w krajowym prawie przewozowym .....	70
<b>Joanna Dominowska:</b> Prowadzenie działalności gospodarczej przez organizacje pozarządowe 1989-2014.....	82
<b>Wojciech Fill:</b> Transformacja podatkowych regulacji prawa holdingowego w Polsce .....	95
<b>Jan Gola:</b> Regulacje antykorupcyjne publicznego prawa gospodarczego a ubieganie się o pozwolenia administracyjne na wykonywanie działalności gospodarczej .....	109
<b>Jerzy Gospodarek, Katarzyna Marak:</b> Zakres wolności gospodarczej w polskim hotelarstwie w minionym ćwierćwieczu (1989-2014). Część I: Liberalizm gospodarczy w hotelarstwie lat dziewięćdziesiątych XX wieku.....	121
<b>Jerzy Gospodarek, Katarzyna Marak:</b> Zakres wolności gospodarczej w polskim hotelarstwie w minionym ćwierćwieczu (1989-2014). Część II: Świadczenie usług hotelarskich jako wolna działalność gospodarcza na gruncie ustawy o usługach turystycznych z 1997 roku .....	131
<b>Krzysztof Horubski:</b> Ochrona interesów pracowników w systemie zamówień publicznych – wybrane zagadnienia .....	146
<b>Janusz Kaspryszyn:</b> Ważne przyczyny wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością .....	160
<b>Aneta Kaźmierczyk, Kinga Michałowska:</b> Ewolucja prawa własności w okresie transformacji gospodarczych przełomu XX i XXI wieku.....	182
<b>Tadeusz Kocowski:</b> Komerccjalizacja przedsiębiorstw państwowych a właścicielskie uprawnienia nadzorcze administracji publicznej.....	196
<b>Piotr Kukuryk:</b> Ewolucja pojęcia „konsument” w polskim prawie cywilnym.	211

<b>Michał Kuźnik:</b> Zakres kognicji sądu upadłościowego w przedmiocie za- twierdzenia układu w postępowaniu upadłościowym .....	227
<b>Jacek Lachner:</b> Problematyka zmian umowy w związku z nadzwyczajną zmianą okoliczności.....	240
<b>Jolanta Loranc-Borkowska:</b> Nowa regulacja rękojmi za wady rzeczy sprze- danej – uwagi ogólne .....	251
<b>Aleksandra Lubicz-Posochowska:</b> Podmioty odpowiedzialne za czyn nie- uczciwej konkurencji – wprowadzanie w błąd oznaczeniem przedsięwzię- stwa .....	264
<b>Małgorzata Mędrala:</b> Ochrona małych pracodawców a transformacja ustro- jowa w Polsce – wybrane zagadnienia .....	274
<b>Ambroży Mituś:</b> Sekurytyzacja i jej uregulowanie w przepisach prawa kra- jowego – zarys problematyki.....	286
<b>Aleksandra Nowak-Gruca:</b> Środki ochrony praw własności przemysłowej w okresie transformacji ustrojowej (zagadnienia materialnoprawne).....	300
<b>Aldona Piotrowska:</b> Zmiany ustawodawstwa gospodarczego regulującego zawód pośrednika w obrocie nieruchomościami.....	315
<b>Katarzyna Poroś:</b> Prokura oddziałowa .....	330
<b>Agnieszka Sobiech:</b> Podmiotowość podatkowa spółek osobowych na prze- strzeni ostatnich 25 lat .....	342
<b>Tomasz M. Szczurowski:</b> Opcje na prawa udziałowe w procesach inwestycji w spółki niepubliczne .....	357
<b>Ryszard Szostak:</b> Rozpoznawanie sporów przedumownych z zakresu zamó- wień publicznych po reaktywowaniu mechanizmów rynkowych.....	370
<b>Andrzej Śmieja:</b> W sprawie funkcji realizowanych przez karę umowną .....	387
<b>Krzysztof Wesolowski:</b> Konsekwencje sposobu unormowania ochrony pasa- żerów w prawie Unii Europejskiej .....	399
<b>Magdalena Wilejczyk:</b> Przemiany polskiego prawa firmowego. Wokół (nie)zbywalności firmy .....	413
<b>Bartosz Ziemblicki:</b> Współpraca Polski z międzynarodowymi organizacjami gospodarczymi w okresie transformacji ustrojowej .....	424

## Summaries

<b>Dorota Ambrożuk:</b> Shaping the European law concerning the carriage of passengers .....	23
<b>Jan Byrski, Monika Szaraniec:</b> Changes in banking and insurance law in the range of financial intermediation during the period of political transforma- tion. Part 1 – Banking law .....	35
<b>Jan Byrski, Monika Szaraniec:</b> Changes in banking and insurance law in the range of financial intermediation during the period of political transforma- tion. Part 2 – Insurance law .....	48

<b>Monika Chlipała:</b> A promise in licensed economic activity.....	59
<b>Marzena Czarnecka:</b> Ways of concluding contracts with customers in energy law from the date of its establishment till nowadays.....	69
<b>Daniel Dąbrowski:</b> The need for change in the domestic transport law .....	81
<b>Joanna Dominowska:</b> Non-governmental organizations business activity 1989-2014 .....	94
<b>Wojciech Fill:</b> Transformation of tax adjustment of holding law in Poland....	108
<b>Jan Gola:</b> Anti-corruption regulations of the public economic law and applying for administrative permission to conduct business activity .....	120
<b>Jerzy Gospodarek, Katarzyna Marak:</b> The scope of economic freedom in Polish hospitality in the last twenty five years (1989-2014). Part 1: Economic liberalism in hospitality in the 1990s.....	130
<b>Jerzy Gospodarek, Katarzyna Marak:</b> The scope of economic freedom in Polish hospitality in the last twenty five years (1989-2014). Part 2: Providing hotel services as a free economic activity based on the 1997 tourist services act.....	145
<b>Krzysztof Horubski:</b> Protection of the interests of workers in the public procurement system – selected issues.....	159
<b>Janusz Kaspryszyn:</b> Important causes of the exclusion of a shareholder from limited liability company .....	181
<b>Aneta Kaźmierczyk, Kinga Michałowska:</b> The evolution of ownership during the economic transformation of the turn of XX <sup>th</sup> and XXI <sup>st</sup> century ...	195
<b>Tadeusz Kocowski:</b> Commercialization of state companies vs. ownership supervision rights of public administration.....	210
<b>Piotr Kukuryk:</b> Evolution of the notion of ”consumer” in the Polish Civil Law .....	226
<b>Michał Kuźnik:</b> Scope of cognition of the bankruptcy court’s approval of the arrangement in bankruptcy proceedings.....	239
<b>Jacek Lachner:</b> Problem of contract changes in connection with the exceptional change of circumstances .....	250
<b>Jolanta Loranc-Borkowska:</b> New regulation of the warranty for defects of a sold thing – general comments .....	263
<b>Aleksandra Lubicz-Posochowska:</b> Entities responsible for an act of unfair competition – misleading indication of the company.....	273
<b>Małgorzata Mędrala:</b> Protection of small employers vs. political transformation in Poland – selected problems .....	285
<b>Ambroży Mituś:</b> Securitization and regulations pertaining to it in the national legal provisions – outline of the issue.....	299
<b>Aleksandra Nowak-Gruca:</b> Protection measures of industrial property rights in the times of political transformation (substantive issues) .....	314
<b>Aldona Piotrowska:</b> Changes in the legislation governing the profession of the real estate agent.....	329

---

<b>Katarzyna Poroś:</b> Branch commercial proxy .....	341
<b>Agnieszka Sobiech:</b> Tax subjectivity of partnerships in the last 25 years.....	356
<b>Tomasz M. Szczurowski:</b> Options on share-related rights in the processes of private equity investments .....	369
<b>Ryszard Szostak:</b> Recognizing pre-contractual disputes in public procurement after the reactivation of market mechanisms .....	386
<b>Andrzej Śmieja:</b> Functions of stipulated penalty .....	398
<b>Krzysztof Wesolowski:</b> The consequences of the method of protection of passengers in the European Union law .....	412
<b>Magdalena Wilejczyk:</b> Transformations of the Polish corporate law. Around the (non)transferability of the entrepreneur's name .....	423
<b>Bartosz Ziemblicki:</b> Cooperation of Poland with international economic organizations during the period of political transformation.....	432

**Marzena Czarnecka**

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

---

## **SPOSOBY ZAWIERANIA UMÓW Z KONSUMENTAMI W PRAWIE ENERGETYCZNYM OD DNIA JEGO POWSTANIA DO DNIA DZISIEJSZEGO**

---

**Streszczenie:** Sposoby zawierania umów dostarczania energii lub paliw gazowych regulują przepisy ustawy Prawo energetyczne, kodeksu cywilnego i nowej ustawy o prawach konsumenta, która wejdzie w życie w styczniu 2015 r. Ustawodawca przyjmuje, że osoba fizyczna, nieprowadząca działalności gospodarczej, jest nieprofesjonalnym uczestnikiem obrotu, a zatem jego słabszą stroną, i zasługuje na szczególną ochronę. Komunikowanie się za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość oraz zawieranie umów poza lokalem przedsiębiorcy jest znane na rynku usług masowych, także na rynku energetycznym. Proces standaryzacji i masowego posługiwania się wszelkimi wzorcami i coraz częstsze zawieranie umów na odległość i poza siedzibą firmy należy postrzegać pozytywnie. Konieczne jest przestrzeganie przez przedsiębiorstwa energetyczne wszystkich, nałożonych przez przepisy Kodeksu cywilnego, ustawy prawo energetyczne i ustaw szczególnych, obowiązków związanych z zawieraniem umów z konsumentami.

**Słowa kluczowe:** rynek energii, ochrona praw konsumentów, prawo energetyczne.

DOI: 10.15611/pn.2014.362.05

### **1. Wstęp**

Sektor energetyczny od lat pozostaje podstawową gałęzią przemysłu determinującą rozwój gospodarki. Ze względu na istotne znaczenie sektora energetycznego dla gospodarki i ładu społecznego, zarówno w zasięgu lokalnym, jak i globalnym, pozostaje on pod szczególnym nadzorem państwa. W dniu 10 kwietnia 1997 r. Sejm uchwalił ustawę Prawo energetyczne<sup>1</sup>. Ustawa ta jest częścią prawa publicznego – gospodarczego i podlega aksjologii charakterystycznej dla tej gałęzi prawa. Tak do prawa energetycznego podszedł Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25.07.2006: P 24/05, OTK-A 2006, nr 7, poz. 87, gdzie (powołując się na doktry-

---

<sup>1</sup> Ustawa Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997r. (zwana dalej PrEnerg), Dz.U. 2012, poz.1059 ze zm.

nę: K. Strzyczkowski, C. Kosikowski) stwierdził: „Prawo energetyczne jako część publicznego prawa gospodarczego nie jest oderwane od aksjologii działalności gospodarczej, [...] nie jest wolne od ocen w ogólnych kategoriach sprawiedliwości społecznej, służy nie tylko jako instrument sterowania procesami gospodarczymi, ale także zabezpieczenia interesów społecznych [...], współistotnego w wyznaczaniu dopuszczalnych granic ograniczenia podstawowych wartości gospodarki rynkowej w interesie publicznym...”<sup>2</sup>. W szerokim ujęciu prawo energetyczne można ujmować jako zespół norm prawnych regulujących prawa i obowiązki przedsiębiorstw energetycznych<sup>3</sup>, końcowych odbiorców paliw i energii, jak również innych uczestników rynków paliw i energii w zakresie realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, promowania konkurencji, ochrony odbiorców końcowych, a także zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii oraz związanych z ich realizacją zadań i kompetencji organów administracji publicznej. Interpretując normy prawa energetycznego, należy mieć na względzie fizyczne cechy paliw i energii. Te szczególne cechy determinują przyjmowanie określonych rozwiązań prawnych – regulacyjnych. Jeżeli chodzi o rynek ciepła, to cechą charakterystyczną tego rynku jest lokalny charakter wynikający z cech fizycznych ciepła. Zgodnie z art. 1 ust. 1 PrEnerg można wyodrębnić cztery podstawowe rodzaje zagadnień, które mają obejmować zakres ustawy PrEnerg. Zakres przedmiotowy zawartości ustawy PrEnerg możemy podzielić na cztery podstawowe kategorie:

- 1) zasady kształtowania polityki energetycznej państwa,
- 2) zasady i warunki zaopatrzenia i użytkowania paliw i energii,
- 3) zasady i warunki działania przedsiębiorstw energetycznych,
- 4) organy właściwe w sprawach gospodarki paliwami i energią.

Wskazane cztery kategorie zagadnień zostały unormowane w kolejnych rozdziałach ustawy PrEnerg. Biorąc jednak pod uwagę wskazane liczne nowelizacje ustawy, wynikające choćby z konieczności implementacji do prawa krajowego kolejnych dyrektyw europejskich, określony w art. 1 ust. 1 ustawy PrEnerg zakres przedmiotowy nie przystaje do systematyki tej ustawy i powinien zostać zmieniony. Zakres przedmiotowy ustawy PrEnerg, jak i konkretne materialne regulacje powinny odnosić się w sposób szczególny również do **odbiorcy paliw i energii, w tym jego pozycji na rynku**. Oczywiście kolejne nowelizacje promowały konkurencję, zasady zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa dostaw, jednak normowały – w sposób znacznie bardziej obszerny niż do tej pory – środki ochrony odbiorców w gospodarstwach domowych<sup>4</sup>.

---

<sup>2</sup> M. Swora, Z. Muras, *Wstęp. Komentarz ustawy – Prawo energetyczne*, [w:] M. Swora, Z. Muras (red.), *Prawo energetyczne*, Warszawa 2010, s. 28.

<sup>3</sup> Autorka posługuje się ustawowym pojęciem „przedsiębiorstwo energetyczne”, wskazując równocześnie, iż ustawodawca powinien posługiwać się pojęciem „przedsiębiorca energetyczny”. Stroną umowy jest bowiem podmiot prawa (przedsiębiorca), a nie zespół składników.

<sup>4</sup> Szerzej: F. Elżanowski, *Polityka energetyczna. Prawne instrumenty realizacji*, LexisNexis, Warszawa 2008.



## 2. Regulacje ustawy Prawo energetyczne dotyczące zawierania umów sprzedaży, dystrybucji oraz kompleksowych

W pierwszym okresie obowiązywania ustawy Prawo energetyczne zgodnie z art. 5 dostarczanie paliw lub energii odbywało się na podstawie umowy<sup>5</sup>. Umowa ta powinna była uwzględniać zasady określone w ustawie i w koncesjach oraz zawierać co najmniej postanowienia dotyczące ilości, jakości, niezawodności i ciągłości dostarczania i odbioru, cen i stawek opłat oraz warunków wprowadzania w nich zmian, sposobu rozliczeń, odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, okresu jej obowiązywania i warunków rozwiązania. Rozwiązanie to zakładało istnienie jednej umowy dotyczącej sprzedaży i dystrybucji energii i paliw. Założeniem było również, iż umowy są zawierane przez odbiorcę w lokalach przedsiębiorstw energetycznych. W dniu 1 stycznia 2003 r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 24 lipca 2002 r. (Dz.U. 2002.135.1144) i zgodnie z art. 5 ust. 1 dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła odbywało się na podstawie umowy sprzedaży lub umowy przesyłowej. Zgodnie z tą nowelizacją nastąpiło rozdzielanie umów na umowy: sprzedaży i przesyłowe. Od dnia 3 maja 2005 r. obowiązywał przepis art. 5 wprowadzony ustawą zmieniającą z dnia 4 marca 2005 r. (Dz.U. 2005, nr 62 poz. 552), który stanowił, że dostarczanie paliw gazowych lub energii odbywa się, po uprzednim przyłączeniu do sieci, na podstawie umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji albo umowy sprzedaży, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji i umowy o świadczenie usług magazynowania paliw gazowych lub umowy o świadczenie usług skraplania gazu. Regulacje w zakresie umów kompleksowych i podziału umów na umowy sprzedaży i umowy dystrybucyjne zostały wprowadzone do ustawy – Prawo energetyczne w związku z implementacją dyrektyw Unii Europejskiej, czyli dyrektywy 2003/54/WE (Dz.Urz. UE L 176/37) i dyrektywy 2003/55/WE (Dz.Urz. UE L 178/24). Umowy te powinny zawierać co najmniej:

1) umowa sprzedaży – postanowienia określające: miejsce dostarczenia paliw gazowych lub energii do odbiorcy i ilość tych paliw lub energii w podziale na okresy umowne, moc umowną oraz warunki wprowadzania jej zmian, cenę lub grupę taryfową stosowane w rozliczeniach i warunki wprowadzania zmian tej ceny i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, wysokość bonifikaty za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania;

2) umowa o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii – postanowienia określające: moc umowną i warunki wprowadzania jej

---

<sup>5</sup> Szerzej: M. Czarnecka, T. Ogłódek, *Prawo energetyczne. Komentarz*, C.H.Beck, Warszawa 2012; *Prawo energetyczne. Komentarz*, red. M. Swora, Z. Muras, Wolters Kluwer, Warszawa 2010; A. Walaszek-Pyziół w: *System Prawa Prywatnego*, t. 9, *Umowy nienazwane*, red. W.J. Katner, C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 449-451.

zmian, ilość przesyłanych paliw gazowych lub energii w podziale na okresy umowne, miejsca dostarczania paliw gazowych lub energii do sieci i ich odbioru z sieci, standardy jakościowe, warunki zapewnienia niezawodności i ciągłości dostarczania paliw gazowych lub energii, stawki opłat lub grupę taryfową stosowane w rozliczeniach oraz warunki wprowadzania zmian tych stawek i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, parametry techniczne paliw gazowych lub energii oraz wysokość bonifikaty za niedotrzymanie tych parametrów oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania;

3) umowa o świadczenie usług magazynowania paliw gazowych – postanowienia określające: moc umowną i warunki wprowadzania jej zmian, ilość paliw gazowych, miejsce, okres i sposób ich przechowywania, stawkę opłat lub grupę taryfową stosowane w rozliczeniach i warunki wprowadzania zmian tej stawki i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania;

4) umowa o świadczenie usług skraplania gazu ziemnego – postanowienia określające: moc umowną i warunki wprowadzania jej zmian, ilość skraplanego gazu ziemnego lub regazyfikowanego skroplonego gazu ziemnego, stawkę opłat określoną w taryfie, warunki wprowadzania zmian tej stawki, sposób prowadzenia rozliczeń, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania.

Ponadto dostarczanie paliw gazowych lub energii może odbywać się na podstawie umowy zawierającej postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji tych paliw lub energii, zwanej dalej „umową kompleksową”. Umowa kompleksowa dotycząca dostarczania paliw gazowych może zawierać także postanowienia umowy o świadczenie usług magazynowania tych paliw, a w przypadku ciepła, jeżeli jest ono kupowane od innych przedsiębiorstw energetycznych, powinna także określać warunki stosowania cen i stawek opłat obowiązujących w tych przedsiębiorstwach. Umowa kompleksowa może zawierać także postanowienia umowy sprzedaży paliw gazowych lub energii, umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii lub umowy o świadczenie usług magazynowania tych paliw, zawartych przez sprzedawcę na rzecz i w imieniu odbiorcy końcowego z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się przesyłaniem, dystrybucją paliw gazowych lub energii lub magazynowaniem tych paliw.

Do chwili obecnej przepis ten obowiązuje we wskazanej treści mimo kolejnych nowelizacji ustawy Prawo energetyczne. Należy wspomnieć, że ustawa PrEnerg w obecnym brzmieniu nie obejmuje dyrektyw: Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/72/WE z 13.07.2009 dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej Dyrektywę 2003/54/WE (Dz.Urz. UE L 211/2009), Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z 13.07.2009 dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej Dyrektywę 2003/55/WE (Dz.Urz. UE L 211/2009).

Jest oczywiste, że podział tych umów zawieranych z odbiorcami oraz nowe zasady dotyczące prawa do zmiany sprzedawcy energii lub paliw gazowych mają istotny wpływ na ewolucję w zakresie sposobów zawierania umów. Zgodnie z art. 4j PrEnerg odbiorca paliw gazowych lub energii ma prawo ich zakupu od wybranego przez siebie sprzedawcy. Zgodnie z tym przepisem zostały wprowadzone zasady dotyczące uprawnienia do wypowiedzenia umów zawartych na czas określony i nieokreślony.

### 3. Sposoby zawierania umów z odbiorcami w gospodarstwach domowych

Ustawa Prawo energetyczne wprowadziła pojęcie „odbiorca”. Zgodnie z definicją art. 3 pkt 13 PrEnerg odbiorcą jest każdy, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym. Na mocy nowelizacji ustawy z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne wprowadzono definicję „odbiorcy paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w gospodarstwie domowym”<sup>6</sup>. Jest to odbiorca końcowy dokonujący zakupu energii elektrycznej wyłącznie w celu jej zużycia w gospodarstwie domowym. Odbiorca końcowy to odbiorca dokonujący zakupu energii na własny użytek, z wyłączeniem energii zakupionej w celu jej zużycia na potrzeby wytwarzania, przesyłania lub dystrybucji<sup>7</sup>. Ustawodawca na potrzeby ustawy Prawo energetyczne nie posługuje się pojęciem konsument. Pojęcie konsumenta zostało uregulowane przepisami kodeksu cywilnego<sup>8</sup>, zgodnie z art. 22<sup>1</sup> KC, za konsumenta uważa się:

- 1) wyłącznie osobę fizyczną,
- 2) dokonującą czynności prawnej,
- 3) niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową<sup>9</sup>.

Na mocy przepisów kodeksu cywilnego typowym sposobem zawierania umowy w zakresie umów sprzedaży, dystrybucji bądź umów kompleksowych była i jest

---

<sup>6</sup> Szerzej: A. Powalowski, D. Skutecka, *Miejsce odbiorcy na rynku energii wobec zachodzących na nim procesów z uwzględnieniem zmian w tzw. trójpaku energetycznym*, [w:] *Regulacja, innowacja w sektorze energetycznym*, red. A. Walaszek-Pyziół, C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 389-391 i szerzej: M. Pawełczyk, *Przedsiębiorstwo energetyczne a konsument w sektorze energetycznym – propozycja nowego modelu ustrojowego ochrony zbiorowych interesów konsumentów w sektorze energetycznym*, [w:] *Regulacja, innowacja w sektorze energetycznym*, red. A. Walaszek-Pyziół, C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 39-407.

<sup>7</sup> Szerzej na temat sytuacji konsumentów na rynku energii elektrycznej: *Konsument na rynku energii elektrycznej*, red. M. Czarnecka, C.H. Beck, Warszawa 2013.

<sup>8</sup> S. Koroluk, *Zmiana definicji konsumenta w Kodeksie Cywilnym – propozycja interpretacji*, „Monitor Prawniczy” 2003, nr 10; F. Grzegorzczak, *Prawo konsumenckie w Unii Europejskiej*, LexisNexis, Warszawa 2009, s. 17-71.

<sup>9</sup> Szerzej: M. Czarnecka, *Umowa kompleksowa, usługa kompleksowa a nielegalny pobór energii elektrycznej*, [w:] *Problemy prawne związane z nielegalnym poborem energii*, red. G. Matusik, M. Śładkowski, C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 182.

obecność obu stron, czyli złożenie oświadczenia woli w zakresie zawarcia umowy w siedzibie przedsiębiorcy bądź w miejscu wyznaczonym do tego celu w tzw. punkcie obsługi klienta (POK), czyli w okolicznościach typowych. Jednak w związku z rozwojem technologii nawet w tak typowych usługach, jak sprzedaż energii lub paliw gazowych, coraz częściej wykorzystywane są sposoby zawierania umów konsumenckich w okolicznościach nietypowych, czyli poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość. Wynika to przede wszystkim z ewolucji ustawy PrEnerg i uprawnienia konsumenta do zmiany sprzedawcy. Powoduje to, że odbiorca w gospodarstwie domowym może mieć odrębne umowy dotyczące sprzedaży energii lub paliw gazowych i ich dystrybucji z innymi podmiotami bądź jedną umowę kompleksową, przy czym dystrybutorem zawsze będzie lokalny przedsiębiorca energetyczny, do którego sieci jest przyłączony konsument, a sprzedawcą będzie dowolnie wybrany podmiot. To uwolnienie rynku energetycznego powoduje, że coraz częściej zawierane są umowy z konsumentami w okolicznościach nietypowych. W związku z tym szczególną uwagę należałoby zwrócić na regulacje ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. 2014, poz. 827)<sup>10</sup>. Ustawa ta wchodzi w życie 6 miesięcy od daty ogłoszenia, czyli od 24 czerwca 2014 r. Ustawa ta transponuje dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie ochrony praw konsumentów w przypadku umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość.

Na mocy tej ustawy o prawach konsumenta umową zawartą na odległość jest umowa zawarta z konsumentem w ramach zorganizowanego systemu zawierania umów na odległość, bez jednoczesnej fizycznej obecności stron, z wyłącznym wykorzystaniem jednego lub większej liczby środków porozumiewania się na odległość do chwili zawarcia umowy włącznie. W ocenie autorki są to umowy zawierane w praktyce przy użyciu telefonu bądź elektronicznie (e-mail, strona www i stosowne logowanie). Zgodnie z art. 2 tej ustawy umowa zawarta poza lokalem przedsiębiorstwa oznacza umowę z konsumentem zawartą:

a) przy jednoczesnej fizycznej obecności stron w miejscu, które nie jest lokalem przedsiębiorstwa danego przedsiębiorcy,

b) w wyniku przyjęcia oferty złożonej przez konsumenta w okolicznościach, o których mowa w lit. a,

c) w lokalu przedsiębiorstwa danego przedsiębiorcy lub za pomocą środków porozumiewania się na odległość bezpośrednio po tym, jak nawiązano indywidualny i osobisty kontakt z konsumentem w miejscu, które nie jest lokalem przedsiębiorstwa danego przedsiębiorcy, przy jednoczesnej fizycznej obecności stron,

d) podczas wycieczki zorganizowanej przez przedsiębiorcę, której celem lub skutkiem jest promocja oraz zawieranie umów z konsumentami; przy czym lokal przedsiębiorstwa to:

---

<sup>10</sup> Szerzej: B. Kaczmarek-Templin, P. Stec, D. Szostek, *Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny (wyciąg)*, C.H. Beck, Warszawa 2014.

- a) miejsce prowadzenia działalności będące nieruchomością albo częścią nieruchomości, w którym przedsiębiorca prowadzi działalność na stałe,
- b) miejsce prowadzenia działalności będące rzeczą ruchomą, w którym przedsiębiorca prowadzi działalność zwyczajowo.

Przepisy ustawy o prawach konsumenta regulują przede wszystkim zakres i sposób realizacji obowiązków informacyjnych przedsiębiorcy wobec konsumenta w umowach zawieranych w sytuacjach typowych i stanowią istotną nowość normatywną. Szeroki katalog informacji, których należy udzielić konsumentowi, oparty na przepisach rozdziału II wspomnianej dyrektywy o prawach konsumenta, ma ułatwić konsumentowi świadome podjęcie decyzji o ewentualnym zawarciu umowy<sup>11</sup>. W celu zapewnienia konsumentowi niezbędnej ochrony przepisy te wprowadzają także, mający zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich (a więc również tych zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość), obowiązek uzyskania przez przedsiębiorcę wyraźnej zgody konsumenta na wszelkie dodatkowe płatności oraz zakaz pobierania od konsumenta, który kontaktuje się z przedsiębiorcą w sprawie zawartej umowy, korzystając z przeznaczonego przez przedsiębiorcę do tego celu numeru telefonu, opłat wyższych niż za zwykle połączenie telefoniczne.

Przepisy ustawy o prawach konsumenta regulują zakres i sposób realizacji obowiązków informacyjnych przedsiębiorcy wobec konsumenta w umowach zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość, a nadto pozostałe obowiązki spoczywające na przedsiębiorcy w związku z zawieraniem z konsumentem umów tego rodzaju (w szczególności obowiązek wydania konsumentowi dokumentu umowy lub potwierdzenia jej zawarcia). Katalog obowiązków informacyjnych zostaje ujednoczony dla obu rodzajów umów zawieranych w okolicznościach nietypowych (tj. poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość) oraz istotnie poszerzony w porównaniu z obecnym stanem prawnym, co wynika z potrzeby zapewnienia konsumentowi szczególnej ochrony przy zawieraniu umów w takich okolicznościach. Skorzystano w tej ustawie z opcji regulacyjnej zawartej w dyrektywie, która w przypadku umów zawieranych na odległość za pomocą telefonu pozwala na nałożenie na przedsiębiorcę obowiązku potwierdzenia konsumentowi treści proponowanej umowy na papierze lub innym trwałym nośniku. Oczywiście ustawa ta ma zastosowanie w nowym kształcie do umów zawieranych w zakresie dostarczania energii lub paliw gazowych. Nasuwają się jednak w związku z wprowadzeniem tej ustawy liczne pytania dotyczące tak specyficznego produktu, jakim jest energia lub paliwa gazowe. Przede wszystkim należałoby się zastanowić, jakie informacje techniczne winien otrzymać konsument podczas zawierania umowy przez telefon? Czy opis głównych cech świadczenia winien być tożsamy z informacjami określonymi w art. 5 ustawy Prawo energetyczne opisanej powyżej? W ocenie autorki kwestie techniczne dotyczące dostarczanej energii lub paliw gazowych są zbędne dla konsumenta, zwłaszcza że jest to wiedza specjalistyczna, której przeciętny konsument nie posiada. Ponadto

<sup>11</sup> Uzasadnienie do projektu ustawy: druk 2076, [www.sejm.gov.pl](http://www.sejm.gov.pl).

wątpliwość może rodzić brzmienie art. 22 ustawy o prawach konsumenta w zakresie energii lub paliw gazowych, albowiem zgodnie z tym przepisem zmiana umowy może nastąpić jedynie za wyraźnym porozumieniem stron. Problem jednak polega na tym, że w odniesieniu do energii bądź paliw gazowych umowy zawierane są na czas nieokreślony, a cennik ma termin określony. Powoduje to, że w tym zakresie umowa jest traktowana jako umowa zawarta na czas określony, albowiem w tych dwóch ostatnich jest określona cena i inne elementy istotne świadczenia, np. wysokość odszkodowania i bonifikaty z tytułu niedotrzymania standardów jakościowych. Oznacza to, że jeżeli przedsiębiorca nie otrzyma zgody odbiorcy przed upływem terminu obowiązywania cennika/taryfy, winno nastąpić zakończenie dostarczania energii elektrycznej, mimo że po roku bądź kilku latach jej obowiązywania nic się nie zmienia w zakresie świadczenia, tylko cena wynikająca ze specyfiki rynku. Oczywiście jest to ściśle powiązane z faktem, iż ceny na rynku energii oraz paliw gazowych są sukcesywnie „uwalniane” i w tej chwili część przedsiębiorców jest zwolniona z obowiązku stosowania cen wynikających z taryf zatwierdzanych przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Jak się wydaje, odbywałoby się to ze szkodą dla odbiorców, zatem w ocenie autorki przepis ten nie będzie miał w tym przypadku zastosowania. Będzie miał zastosowanie, jeśli zmienią się jakiegokolwiek inne parametry umowy poza ceną.

Ustawa o prawach konsumentów zawiera szczegółową regulację prawa odstąpienia od umowy, jakie przysługuje konsumentowi, bez potrzeby wskazywania jakiegokolwiek uzasadnienia w przypadku umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość. Przepisy wydłużają termin na wykonanie tego prawa do 14 dni (obecnie 10) w przypadku poinformowania konsumenta i rok w przypadku niepoinformowania (obecnie 3 miesiące), definiują precyzyjnie początek biegu tego terminu dla różnych rodzajów umów oraz różnych sytuacji, szczegółowo określają skutki odstąpienia od umowy. W zakresie dostarczania energii lub paliw gazowych – zgodnie z art. 21 ustawy o prawach konsumenta, jeżeli na wyraźne żądanie konsumenta wykonywanie usługi albo dostarczanie wody, gazu, energii elektrycznej, gdy nie są one dostarczane w ograniczonej objętości lub w ustalonej ilości, lub energii cieplnej ma się rozpocząć przed upływem terminu do odstąpienia od umowy – przedsiębiorca wymaga od konsumenta złożenia wyraźnego oświadczenia zawierającego takie żądanie. Doprecyzowanie i uszczegółowienie regulacji dotyczącej prawa odstąpienia od umowy, w tym zwłaszcza problematyki kosztów w razie realizacji przez konsumenta prawa odstąpienia, która do tej pory rodziła duże wątpliwości w praktyce, będzie korzystne dla konsumentów<sup>12</sup>.

---

<sup>12</sup> Uzasadnienie do projektu ustawy: druk 2076, [www.sejm.gov.pl](http://www.sejm.gov.pl).

## 4. Zakończenie

Umowy zawierane przez przedsiębiorców energetycznych z konsumentami są niewątpliwie umowami cywilnymi. Tym samym problematykę sposobu zawierania tych umów regulują przepisy ustawy PrEnerg, kodeksu cywilnego i w końcu ustawy w prawach konsumenta. Ustawodawca przyjmuje, że osoba fizyczna, nieprowadząca działalności gospodarczej, jest nieprofesjonalnym uczestnikiem obrotu, a tym samym słabszą stroną stosunku i zasługuje na szczególną ochronę<sup>13</sup>.

Zarazem powszechne zjawisko komunikowania się za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość oraz dążenie do standaryzacji procesów biznesowych na rynku usług masowych, a do tej kategorii należą transakcje dokonywane na rynku energetycznym, wymusza coraz częstsze stosowanie wzorców umownych, i to zarówno w postaci ogólnych warunków umów lub regulaminów świadczenia usług energetycznych, jak i w postaci zestandaryzowanych formularzy umów i sposobu ich zawierania za pomocą środków porozumiewania się na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa. Zarówno proces standaryzacji i masowego posługiwania się wszelkiego rodzaju wzorcami, jak i coraz częstsze zjawisko zawierania umów na odległość winny być postrzegane jako zjawiska pozytywne. Standaryzacja bowiem może prowadzić do ulepszenia wzorców, podniesienia standardów i jakości świadczonych usług, a nadto zwiększenia świadomości konsumentów, którzy, stykając się z tymi samymi lub podobnymi wzorcami, mogą lepiej poznać i zrozumieć ich treść. Standaryzacja i wprowadzenie nowoczesnych form komunikacji pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym a konsumentem może również sprzyjać poprawie sytuacji ekonomicznej konsumenta. Warunkiem jednak koniecznym jest przestrzeganie przez przedsiębiorstwa energetyczne wszystkich nałożonych zarówno przez przepisy Kodeksu cywilnego, PrEnerg, jak i przepisy ustaw szczególnych obowiązków związanych z procesem zawierania umów z konsumentami<sup>14</sup>. Nie sposób zarazem nie zgodzić się z tezą zawartą w podsumowaniu Raportu UOKiK z czerwca 2011 r., iż niezbędne staje się wzmocnienie prawne pozycji konsumentów na rynku energii elektrycznej poprzez odpowiednie uregulowania prawne nakładające na przedsiębiorstwa energetyczne większe obowiązki w zakresie obsługi konsumentów niż do tej pory, w tym również w zakresie obowiązków informacyjnych<sup>15</sup>.

---

<sup>13</sup> J. Krukowska-Korombel, *Formy i sposoby zawierania umów z konsumentami na rynku energii elektrycznej*, [w:] *Konsument na rynku energii elektrycznej*, red. M. Czarnecka, C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 89-90.

<sup>14</sup> Tamże.

<sup>15</sup> *Pozycja konsumenta na rynku energii elektrycznej*, Raport Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa-Wrocław, czerwiec 2011, s. 158-159.

## Literatura

- Czarnecka M., *Umowa kompleksowa, usługa kompleksowa a nielegalny pobór energii elektrycznej*, [w:] *Problemy prawne związane z nielegalnym poborem energii*, red. G. Matusik, M. Śladkowski, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Czarnecka M., Oglódek T., *Prawo energetyczne. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2012.
- Elżanowski E., *Polityka energetyczna. Prawne instrumenty realizacji*, LexisNexis, Warszawa 2008.
- Grzegorzczak F., *Prawo konsumenckie w Unii Europejskiej*, LexisNexis, Warszawa 2009.
- Kaczmarek-Templin B., Stec P., Szostek D., *Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny (wyciąg)*, C.H. Beck, Warszawa 2014.
- Konsument na rynku energii elektrycznej*, red. M. Czarnecka, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Koroluk K., *Zmiana definicji konsumenta w Kodeksie Cywilnym – propozycja interpretacji*, „Monitor Prawniczy” 2003, nr 10.
- Krukowska-Korombel J., *Formy i sposoby zawierania umów z konsumentami na rynku energii elektrycznej*, [w:] *Konsument na rynku energii elektrycznej*, red. M. Czarnecka, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Pawelczyk M., *Przedsiębiorstwo energetyczne a konsument w sektorze energetycznym – propozycja nowego modelu ustrojowego ochrony zbiorowych interesów konsumentów w sektorze energetycznym*, [w:] *Regulacja, innowacja w sektorze energetycznym*, red. A. Walaszek-Pyziół, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Powałowski A., Skutecka D., *Miejsce odbiorcy na rynku energii wobec zachodzących na nim procesów z uwzględnieniem zmian w tzw. trójpaku energetycznym*, [w:] *Regulacja, innowacja w sektorze energetycznym*, red. A. Walaszek-Pyziół, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Pozycja konsumenta na rynku energii elektrycznej*, Raport Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Warszawa-Wrocław, czerwiec 2011.
- Prawo energetyczne. Komentarz*, red. M. Swora, Z. Muras, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.
- Uzasadnienie do projektu ustawy, druk 2076, [www.sejm.gov.pl](http://www.sejm.gov.pl).

## WAYS OF CONCLUDING CONTRACTS WITH CUSTOMERS IN ENERGY LAW FROM THE DATE OF ITS ESTABLISHMENT TILL NOWADAYS

**Summary:** Issues of how to conclude a contract for supplying energy or fuel gas is regulated by the Energy Act, the Civil Code and the new law of consumer rights, which will come into force in January 2015. The legislator assumes that an individual who does not run any economic activity is the weaker party and deserves special protection. It has become common to communicate by means of direct communication at a distance, and to conclude contracts away from business seats on the mass service market, including the energy market. The process of standardization and mass use of that kinds of distance contracts should be seen as a positive phenomenon. However, it is a necessary condition to comply by energy companies with all specific obligations imposed both by the provisions of the Civil Code, Act of Energy Law and regulations and related to the process of concluding contracts with consumers.

**Keywords:** energy market, customer law protection, energy law.